

Západní Evropa

1. Vymezení a společné znaky

- **Jádrové státy:**
 - **Spojené království Velké Británie a Severního Irska**
 - **Irsko**
 - **Francie**
 - **Benelux:** Belgie, Nizozemsko, Lucembursko
- **Širší vymezení:**
 - Někdy se přiřazuje i Německo, Švýcarsko, Rakousko (často řazeny do Střední Evropy).
 - Monako (městský stát).
- **Společné charakteristické rysy:**
 - **Vysoká ekonomická vyspělost:** Jedno z hospodářsky nejvýznamnějších a nejbohatších center světa.
 - **Historické jádro Evropy:** Kolébka průmyslové revoluce, koloniálních říší a evropské integrace.
 - **Vysoká hustota zalidnění a urbanizace:** Jedna z nejhustěji osídlených oblastí světa, mnoho velkých městských aglomerací.
 - **Politický a ekonomický vliv:** Sídlo mnoha mezinárodních organizací (EU, NATO, OSN, Rada Evropy).
 - **Významná dopravní křižovatka:** Klíčové přístavy, letiště a pozemní komunikace.
 - **Mírné oceánské podnebí:** Výrazný vliv Atlantského oceánu.

2. Přírodní podmínky

- **Geologie a reliéf:**
 - **Nížiny a pánve (dominantní):**
 - **Severoevropská nížina:** Zasahuje do Nizozemska a Belgie.
 - **Francouzská nížina, Pařížská pánev, Akvitánská pánev.**
 - **Nizozemsko:** Velká část území leží pod úrovní moře (**poldery**) – získaná vysoušením a chráněná hrázemi.
 - **Stará pohoří (hercynské vrásnění):**
 - Středohoří v centrální Francii (Francouzské středohoří - Massif Central), Ardeny (Belgie, Lucembursko), Vogézy.
 - Ohlazená, nižší, bohatá na uhlí.
 - **Mladá pohoří (alpínské vrásnění):**
 - **Alpy:** Na jihovýchodě Francie (Mont Blanc, 4809 m – nejvyšší hora Evropy).
 - **Pyreneje:** Na hranici Francie a Španělska.
 - **Britské ostrovy:**
 - Hornatý sever a západ (Skotská vysočina, Kambrické pohoří, Penniny).
 - Nížinatý jih a východ.

- **Podnebí:**
 - Dominantní je **mírné oceánské podnebí**.
 - **Charakteristika:** Mírné, vlhké zimy; relativně chladná, vlhká léta; malé roční teplotní amplitudy; srážky po celý rok.
 - Vliv **Severoatlantského teplého proudu**.
 - Směrem do vnitrozemí (východ Francie) se zvyšuje kontinentalita (větší rozdíly teplot).
 - Na jihu Francie **středomořské podnebí** (horká, suchá léta).
- **Vodstvo:**
 - Hustá a vodnatá říční síť.
 - **Řeky:**
 - Mají vyrovnaný vodní stav, jsou splavné a propojené průplavy.
 - **Seina:** Protéká Paříží.
 - **Loira, Garonna, Rhône:** (Francie).
 - **Rýn:** Tvoří hranici, ústí v Nizozemsku – jeden z nejvýznamnějších evropských veletoků.
 - **Maas, Šelda:** V Beneluxu.
 - **Temže:** Protéká Londýnem.
 - **Pobřeží:**
 - Velmi členité – poloostrovy (Bretaňský), zálivy, estuáry.
 - **Průliv La Manche a Calaiská (Doverská) úžina** oddělují Britské ostrovy od kontinentu.
- **Biosféra:**
 - Původní vegetace – **listnaté a smíšené lesy** – byla z velké části vykácena a přeměněna na zemědělskou půdu a sídla.
 - **Vřesoviště:** Vlhké oceánské oblasti (Skotsko, Irsko).

3. Obyvatelstvo

- **Hustota a rozmístění:**
 - Velmi vysoká hustota zalidnění, zejména v Beneluxu (Nizozemsko > 400 obyv./km²).
 - Obyvatelstvo je koncentrováno do velkých městských a průmyslových aglomerací.
 - **"Modrý banán":** Hustě osídlený a ekonomicky silný pás táhnoucí se od jihovýchodní Anglie přes Benelux, Porýní až do severní Itálie.
- **Etnická a jazyková struktura:**
 - **Germánské jazyky:** Angličtina, nizozemština (holandština), vlámsština (v Belgii), němčina (Lucembursko).
 - **Románské jazyky:** Francouzština, valonština (v Belgii).
 - **Keltské jazyky (menšinové):** Irština, skotská gaelština, velština, bretonština.
 - **Belgie:** Jazykově rozdělena na Vlámý (sever) a Valony (jih).

- **Imigrace:** V důsledku koloniální minulosti a ekonomické prosperity je zde vysoký podíl přistěhovalců z celého světa (bývalé kolonie, východní Evropa, Blízký východ).
- **Náboženství:**
 - **Křesťanství:** Tradičně dominantní.
 - **Protestantismus (anglikánství, kalvinismus):** Spojené království, Nizozemsko.
 - **Katolicismus:** Irsko, Francie, Belgie, Lucembursko.
 - Společnost je silně sekularizovaná.
 - Rostoucí podíl islámu vlivem imigrace.
- **Urbanizace:**
 - Vysoký stupeň (80–90 %).
 - **Největší aglomerace:** Paříž, Londýn.
 - **Randstad Holland:** Konurbace v Nizozemsku (Amsterdam, Rotterdam, Haag, Utrecht).
 - **Porúří:** Zasahuje z Německa.

4. Hospodářství

- **Obecná charakteristika:**
 - Vysoce rozvinuté, postindustriální ekonomiky.
 - Dominantní role **terciárního (služby) a kvartérního (věda, výzkum) sektoru**.
 - Členské státy EU (s výjimkou Spojeného království po **Brexitu**), tvoří jádro evropské ekonomiky.
- **Zemědělství:**
 - Vysoce intenzivní, mechanizované a produktivní. Zaměstnává minimum obyvatel.
 - **Nizozemsko:** Jeden z největších světových exportérů zemědělských produktů. Pěstování květin (tulipány), zeleniny (skleníky), produkce sýrů (gouda, eidam).
 - **Francie:** Největší zemědělský producent v EU. Pěstování pšenice, cukrové řepy, vinné révy (světový lídr ve vinařství - Bordeaux, Champagne, Burgundsko), chov skotu.
 - **Spojené království, Irsko:** Důraz na živočišnou výrobu (chov skotu, ovcí).
- **Průmysl a těžba:**
 - Tradiční průmyslová oblast světa, dnes prochází restrukturalizací.
 - **Těžba:**
 - **Ropa a zemní plyn: Severní moře** (Spojené království, Nizozemsko) – zásoby klesají.
 - **Černé uhlí:** Dříve klíčové (Anglie, Porúří, sever Francie), dnes těžba v útlumu.
 - **Železná ruda:** Lotrinsko (Francie) - útlum.
 - **Průmyslová odvětví:**
 - **Strojírenství:** Automobilový (Francie – Renault, Peugeot; UK), letecký (Airbus – mezinárodní, s velkým podílem Francie a UK).
 - **Chemický průmysl:** Velmi silný (ropné rafinerie, farmacie, výroba plastů).
 - **Elektrotechnický a elektronický průmysl.**

- **Potravinářský průmysl.**
- **Luxusní zboží:** Francie (móda, kosmetika, parfémy).
- **Služby (terciér):**
 - Zaměstnávají přes 70 % ekonomicky aktivních obyvatel.
 - **Doprava:**
 - Nej hustší dopravní síť na světě.
 - **Přístavy: Rotterdam** (největší v Evropě), Antverpy, Hamburg, Le Havre.
 - **Letiště:** Londýn-Heathrow, Paříž-Charles de Gaulle, Amsterdam-Schiphol (patří k největším na světě).
 - **Eurotunel:** Podmořský železniční tunel spojující Francii a Spojené království.
 - **Finance a bankovníctví:**
 - **Londýnská City:** Jedno z nejdůležitějších globálních finančních center.
 - Další centra: Paříž, Frankfurt, Amsterdam, Lucembursko (daňový ráj).
 - **Cestovní ruch:**
 - **Francie a Spojené království** patří k nejnavštěvovanějším zemím světa.
 - Cíle: Historická města (Paříž, Londýn, Amsterdam), Alpy, Azurové pobřeží.

5. Politické a institucionální centrum Evropy

- **Brusel (Belgie):** Neformální "hlavní město" Evropské unie. Sídlo Evropské komise, Rady EU. Hlavní sídlo NATO.
- **Štrasburk (Francie):** Sídlo Evropského parlamentu, Rady Evropy.
- **Lucemburk (Lucembursko):** Sídlo Soudního dvora EU, Evropského účetního dvora.
- **Haag (Nizozemsko):** Sídlo Mezinárodního soudního dvora OSN.
- **Paříž (Francie):** Sídlo UNESCO.